

מטעמי תורת זילים

פרשת בשלח – שירת המלאכים ושירת הים

התורה מתארת את שירת הים אשר שרו משה רבינו ועם ישראל לאחר קריעת ים סוף, כמו שנאמר "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים: עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואניוהו אלהי אבי וארמקמונו: ה' איש מלקמה ה' שמו: מרבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו טבעו בים סוף" (שמות טו, א - ד).

ויש להתבונן, מדוע לאחר שעם ישראל ראו את כל הניסים והנפלאות לעשה להם ה' יתברך בים סוף, הם פרצו בשירה וזמרה?

השירה היא עבודה חשובה של כל מלאכי עליון במרומים

ה' יצר ביום השני לבריאת העולם מלאכים שאינם מתבטלים לעולם (רבינו בחיי פרשת ויצא פרק כח ד"ה והודיע הקב"ה ליעקב). ביניהם היו מלאכים ששימשו אחר כך כשרים לאומות העולם וכן מלאכים שהתמנו להיות ממונים על חלקי הבריאה כמו 'המים' 'האש' וכדומה (נזר הקדוש לר' יחיאל מיכל מגלינה על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה אלא בכל יום). **וביום החמישי לבריאה הוא יצר גם מלאכים שתפקידם לשיר לפני ה' יתברך ואחר כך הם מתבטלים** (רבינו בחיי פרשת ויצא פרק כח ד"ה והודיע הקב"ה ליעקב). **אמנם גם המלאכים הנצחיים הממונים על פעולת תיקון העולם משוררים לה' יתברך** (נזר הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה אלא בכל יום מהזוהר), לכן כאשר ישראל משבחים את שירת המלאכים הם אומרים לשון כפולה "יוצר משרתים וְאֶשֶׁר מְשָׁרְתֵינוּ כָּלֵם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם" (מתוך ברכות קריאת שמע של שחרית), "יוצר משרתים" – כנגד המלאכים המתחדשים בכל יום, ו"אֶשֶׁר מְשָׁרְתֵינוּ" – כנגד המלאכים הנצחיים והקבועים (נזר הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה אלא בכל יום עפ"י התו' בחגיגה פרק ב).

חלק מהמלאכים צריכים לשורר לקב"ה פעם אחת ביום, חלקם פעם אחת בשבוע, חלקם פעם אחת בחודש, חלקם פעם אחת בשנה, חלקם פעם אחת בשבע שנים, חלקם פעם אחת ביובל וחלקם רק פעם אחת בכל משך קיום העולם (גמ' חולין דף צא ע"ב עפ"י מהרש"א על הגמ' שם), והם מחולקים לפי שבעת הרקיעים שיש מן הארץ עד למעלה. ברקיע העליון ביותר הנקרא 'ערבות' שרים פעם אחת ביום, וברקיע השני תחתיו הנקרא 'מכון' פעם אחת בשבוע, וברקיע השלישי הנקרא 'מעון' פעם אחת בחודש, וברקיע הרביעי הנקרא 'זבול' פעם אחת בשנה, וברקיע החמישי הנקרא 'שחקים' פעם אחת בשבע שנים, וברקיע השישי הנקרא 'רקיע' פעם אחת ביובל שנים, וברקיע השביעי והתחתון ביותר הנקרא 'וילון' פעם אחת בעולם (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור ב סוף ד"ה 'בפסוק' יחד עם הגמ' בחגיגה דף יב ע"ב). **ואם אחד מהמלאכים לא ימלא את תפקידו לשיר הוא ייזרק לתוך נהר דינור** (יליקוטי שושנים לר' פנחס מקוריץ בסוף אות יז). **וכן אם הוא יקדים או יאחר בשירה, הוא מיד יישרף** (סודי רז"א לר' אלעזר מגרמיזא הלכות המלאכים ד"ה המלאכים נידונים) **בתוך נהר דינור** (טעמי המצוות לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"ב ד"ה וכלם באימה ובראה).

כאשר המלאכים מבקשים לשורר, אז סובב את כיסא הכבוד 'נהרות של אש' ו'גבעות של להבה' (טעמי המצוות לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"ב ד"ה אמר רבי ישמעאל, 'שליה הקדוש' מאמר חלק שני ד"ה אמנם מבואר בדברי רבותינו) **וכלם שרים באימה ובראה ובטהרה ובקדושה בקול אחד ובדיבור אחד ונעימה אחת** (טעמי המצוות לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"ב ד"ה וכלם באימה ובראה). **ואחרי שהם שרים, אותם המלאכים הנבראים בכל יום כדי לשיר מתבטלים מהעולם** (גמ' חגיגה דף יד ע"ב, 'בראשית רבה' עח, א) **על ידי אש שמלהטת אותם** (עבודת הקדוש לר' מאיר בן גבאי חלק ב פרק לא ד"ה והנה הנפש) **והם חוזרים לשורשם. ואז שוב אותם המלאכים נוצרים מחדש** (נזר הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה ירבי חלבו בשם הזוהר) **מתוך 'נהר דינור', והם שרים לפני ה' יתברך ואחר כך מתבטלים** (עפ"י גמ' חגיגה דף יד ע"ב, 'בראשית רבה' עח, א). **ואז שוב נוצרים מחדש, שרים ומתבטלים וכן הלאה** (נזר הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה ירבי חלבו בשם הזוהר).

כל יום ויום בבריאה היא מיוחדת בפני עצמה שנאמר "ימים יצרו ולא אָחַד בָּהֶם" (תהלים קלט, טז) **כי אין מדרגת כל הימים שווה, אלא כל יום ויום מְמַנֶּה עליו מידה מיוחדת למעלה המאירה ומשפיעה בו בעתו וזמנו בעולם** (נזר הקדוש על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה ירבי חלבו בשם הזוהר). **לכן הקב"ה "מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית"** (מתוך ברכות קריאת שמע של שחרית), **כלומר שבכל יום הוא מקנה לעולם שפע חדש כדי לחדש את בריאתו, ושלולא כן היה העולם מתמוטט והולך. וכנגד השפע הזה ה' יתברך בורא בכל יום כת חדשה של מלאכי השרת אשר אומרת לפניו 'שירה חדשה'. כי המלאכים שנבראים בכל יום הם מצד מדרגת אותו היום שהגיע, והם אומרים בו שירה חדשה המכוונת כלפי מדרגת אותו היום, ואחר כך הולכים להם וחוזרים לשורשם היות שכבר קנו את שלימותן במדרגת אותו היום** (נזר הקדוש לר' יחיאל מיכל מגלינה על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה ורבי חלבו).

זמן שירתם של המלאכים הוא בלילה (יליקוטי השי"ס מהארי"ז על מסכת ברכות ד"ה ויבן ה' אלקים את הצלע. ראה זוהר פרשת ויחי רלא ע"א – ע"ב ד"ה וכל אינון, וראה גמ' חגיגה דף יב ע"ב על רקיע 'מעון'). **אמנם יש גם זמן שירה בעת עלות השחר** (עפ"י 'תרגום יונתן' בראשית לב, כז. ראה רש"י בראשית לב, כז) **לאותם המלאכים השייכים לרקיע התחתון ביותר הנקרא 'וילון'.** לפי שדרכו של הרקיע הזה להסתלק בלילה ולהתפשט דווקא ביום (ראה תוס' בגמ' חגיגה דף יב ע"ב ד"ה נכנס) (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור ב סוף ד"ה בפסוק). **לכן כאשר היה מאבק בין יעקב אבינו והמלאך, ויעקב אבינו החזיק אותו כשהגיע כבר עלות השחר – ביקש המלאך שישחרר אותו, לפי שמאז שנברא העולם לא הגיע זמנו לומר שירה אלא באותה העת כפי שנאמר וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עַלֶּה הַשַּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרִכְתָּנִי** (בראשית לב, כז) (תרגום יונתן בראשית לב, כז. ראה רש"י בראשית לב, כז). **ובזה המלאך שהיה שרו של עשו, גילה שהוא שייך לאותם מלאכי השרת של רקיע 'וילון' אשר אומרים שירה פעם אחת בעולם. ומשום כך על אף שהוא נברא בששת ימי בראשית הוא לא אמר עד אז שירה** (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור א ד"ה ועפ"י יש ליישב).

עיקר שירתם של המלאכים הוא להזכיר את השם הנכבד והנורא לייחוד ולהקדישו (זרע שמשון לר' שמשון נחמני בפרשת וישלח דף לו ע"א טור ב ד"ה חולין). כאשר עבודת השירה היא עבודת ה' חשובה מאוד שכל מלאכי עליון וכל צבא המרום משתמשים בה, וכפי שישראל מזכירים מידי יום בברכות קריאת שמע את שבת המלאכים "ובכולם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכין ומשבחין ומפארין ומקדישין ומעריצין וממליכין את שם האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא" (פלא ויעץ' ערך שיר ד"ה וכל אחד). והסיבה שהמלאכים כל כך חפצים לשיר לכבוד ה' יתברך, היא מחמת שהם ניזונים מזיו השכינה (ישושן סודות' לתלמיד הרמב"ן אות קמב, 'מאה שערים' המיוחס לר' מנחם רקנאטי סוף שער שלשה עשרה) והתשוקה להפיק את רצונם ולקבל את מזונם הראוי להם מתבטאת בשירתם (כתם פז' על זוהר פרשת ויחי דף רלג ע"א ד"ה רביעית אצ"ל כי בהיות העולמות) שנחשבת כמו קרבן שמקריב האדם לפני ה' יתברך (עיני העדה' לבעל 'שבט מוסרי' פרשת וישלח ד"ה שלחני ג' וסימן שלחני).

שלמה המלך החכים מאוד עד שידע את אותם השירים ששרים מלאכי מרום, כפי שאמר בספר קהלת "עֲשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוּתִי" (קהלת ב, ח). ומזה יצר שלמה המלך את ספרו 'שיר השירים', הכולל את כל השירים של המלאכים ששרים למעלה (זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה ושלמה זכה, 'אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה 'שיר שכולל' מהרמ"ק). וכנגד מה שהמלאכים מְשׁוֹרְרִים את שירתם למעלה, נתקנה גם שירתם של הלויים בבית המקדש למטה (כתם פז' על זוהר פרשת ויצא דף קנט ע"א ד"ה ואחר שביאר זה) וכך היו אלו מול אלו (זוהר פרשת ויצא דף קנט ע"א ד"ה תא חזי גוונא, זוהר פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה ואמר רבי אלעזר) מְשׁוֹרְרִים של מעלה עם מְשׁוֹרְרִים של מטה (מעולפת ספירים' יום שני אות מ). לכן המשוררים למטה נקראו בשם שבט לַוִּי, משום שהם נלווים למלאכים המשוררים למעלה (זוהר פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה אמר רבי יהודה, 'מעולפת ספירים' יום שני אות מ). ומשום כך גם אסור ללוי שהוא משורר לסייע ללוי שהוא שוער וכן להיפך, שנאמר "אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְעַל מְשָׁאוֹ" (במדבר ו, מט) לפי שהם גורמים לבלבל את הכוחות של מעלה (זכר דוד' מאמר א פרק עו דף רז ד"ה דאם וד"ה והטעם).

'פרק שירה' כולל את שירתם של כל המלאכים הממונים על חלקי הבריאה

לכל נברא ונברא שבעולם יש מלאך שהוא שרו במרומים (מראית העין' להחיד"א מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה 'יכן כתב מר זקנינו מהארי"י ז"ל), כולל הכוכבים והמזלות ברקיע (עפ"י 'כתם פז' על זוהר פרשת וישלח קעב ע"ב ד"ה ומכאן אנו למדין) ואף המחצבים והדוממים שבארץ (יערות דבש' לרבי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ד' ד"ה אמנם ידוע כי כל תנועת הגלגלים). ועל זה אמרו רבותינו "אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל" (ראה 'בראשית רבה' י, ו) (דעת חכמה' שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל. ראה גם בליקוטי מוהר"ן תורה נז ד"ה אימתי יבוא בן דוד). ועל מנת שהמלאך הרוחני ישפיע שפע חיות לאותה הבריאה שהוא ממונה עליה הוא חייב לומר שירה, ואז הוא מקבל חיות ומזון מלמעלה להשפיע לתחתונים (יטעמי המצוות' למהרח"ו על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'חסד לאברהם' לרבינו אברהם אזולאי מעין ראשון נהר ז, 'חסד לאברהם' מעין שישי נהר יד). ואין לו יכולת לקבל שפע ולהשפיע אלא על ידי שירה. ואם הוא יחדל לומר שירה הוא לא יקבל את השפע (יערות דבש' לרבי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ד' ד"ה אמנם ידוע כי כל תנועת הגלגלים).

השירה היא גם כוח פעולתם של המלאכים שהם השרים רוחניים הממונים על שבעים האומות. כי כל שר רוחני של אומה צריך להגיד שירה כפי בחינתו לעבודת האלוקים, ועל ידי זה הוא יונק ומשפיע לאומתו ולאותיותיה וללשונה (קדושת לוי' לוי יצחק מברדיצ'וב בפרק קדושה שניה ד"ה 'ועתה נבארי' ועיי"ש באריכות דבריו הנפלאים). וכעין זה גם הכוכבים והמזלות ברקיע, שהם כולם מונהגים תחילה על ידי מלאכים המשוררים שירה, ואחרי שהם מניעים אותם אזי גם הכוכבים והמזלות בעצמם משבחים ליוצרים. וזהו מה שנאמר "בְּרַךְ יַחַד פּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים" (איוב לח, ז) כלומר בהגיע תור "פּוֹכְבֵי בֶקֶר" לרנן, הרי שכבר קדמו לפניהם "כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים" שהם כתות המלאכים שאמרו שירה והניעו אותם (כתם פז' על זוהר פרשת וישלח דף קעב ע"ב ד"ה ומכאן אנו למדין). וכך כל מה שברא הקב"ה בעולמו אומר לפניו שירה (זוהר פרשת חיי שרה דף קכג ע"ב ד"ה הכא אית לאיסתכלא) כולל כל צבא השמים ומלאכי עליון (כתם פז' על זוהר פרשת נח דף קכג ע"א ד"ה הכא אית).

וזה הוא העניין של 'פרק שירה' (דעת חכמה' שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל), שכל השירים המופיעים שם הם השירים של השרים הרוחניים הממונים על כל מין ומין בבריאה (יטעמי המצוות' למהרח"ו על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'חסד לאברהם' לרבינו אברהם אזולאי זצ"ל מעין ראשון נהר ז, 'חסד לאברהם' מעין שישי נהר יד, 'דעת חכמה' לר' יהודה ליב פוחוביצר שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל, 'מראית העין' מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה ההרים והגבעות) עופות, חיות, ובהמות וכל הנמצאים למיניהם. וכפי בקשתם מיוחסת להם שירתם (כתם פז' על זוהר פרשת ויחי דף רלג ע"א ד"ה רביעית אצ"ל כי בהיות העולמות). ושירים אלו נאמרים על ידי השרים הממונים ממש כפשוטם (מראית העין' להחיד"א מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה ההרים והגבעות) כל אחד בשיר מיוחד השייך לעניינו והנוגע לדבר שהוא ממונה עליו. ועל ידי זכות השירה מתקיימים הנבראים בעולם (נטר הקדוש' על בראשית רבה עח סימן א דף שפו ע"ב טור ב ד"ה אלא בכל יום) ועולה קילוסו של ה' מכל מה שברא (כתם פז' על זוהר פרשת נח דף קכג ע"א ד"ה הכא אית).

ולכן כאשר אדם אומר את השירות שנמצאות ב'פרק שירה' ומכוון את הנבראים הרמוזים בו (דעת חכמה' למהר"ל פוחוביצר שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר'), הרי הוא נותן כוח לשרים הרוחניים של כל הבריות שיאמרו את אותן השירות, ובעקבות זה הם מושכים חיות ושפע להשפיע לתחתונים (נפש החיים' לר' חיים מוולוז'ין שער א בסוף פרק יא) על ידי מלאך מט"ט שמעלה את שירם וכנגד זה שואב להם אור קיום לתחתונים לתת להם קצבם מזונם ושפעם (דעת חכמה' שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' מיחסד לאברהם). וכך כל הברואים מתברכים על ידי האדם שאומר את 'פרק שירה' בכוח השפע שהשפיע להם. לכן צריך האדם להיזהר (דעת חכמה' למהר"ל פוחוביצר שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' מהארי"י ז"ל) ולומר בכל יום 'פרק שירה' (יטעמי המצוות' לר' חיים ויטאל על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'דעת חכמה' למהר"ל פוחוביצר שער העבודה פרק שני ד"ה 'ומנהיגנו לומר' מהארי"י ז"ל).

ובזה שונים המלאכים האלו הממונים על הנבראים, משאר המלאכים שאינם ממונים על שום דבר ומיוחדים לשירה לבדה. לפי שהמלאכים הממונים על הנבראים אומרים שירה כפי הדבר הנוגע לענין פעולת הברואים התחתונים, כל אחד כפי השגת הדבר הנוגע במה שהוא ממונה עליו. אבל שאר המלאכים שאינם ממונים על שום דבר אלא הם מיוחדים לשירה לבד, שירתם הוא מצד עיקר השבח הנוגע לכבוד עצמותו יתברך, וכענין המלאכים האומרים "קדוש קדוש קדוש ה' צְבָאוֹת מְלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה ג, ו) וכן "בְּרַךְ כְּבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ" (יחזקאל ג, יב) וכן "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" וכל כיוצא בו. ומטעם זה גם המלאכים המיוחדים רק

לשירה שרים יחד, כי שבח שירתם עולה בסגנון אחד לכולם יחד בשווה. אך המלאכים הממונים על הנבואים אין שירים עולה בסגנון אחד, שהרי כל אחד אומר שבח מיוחד הנוגע לעניין שליחותו ופעולתו בעולם בדבר שהוא ממונה עליו, והוא אינו מתחבר עם חברו (נזר הקדושי על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א דף שפו ע"ב סוף טור ב ד"ה 'אלא בכל יום' מהזוהר).

ישראל שמעו על ים סוף את שירת המלאכים וגם הם פצו יחד בשירה

במעמד קריעת ים סוף התגלה הקב"ה אל ישראל עם כל מרכבותיו וצבאו, כדי שיכירו את המלך שעשה את כל הניסים והגבורות במצרים. וכל אחד מישראל ידע וראה באותה העת מה שלא ידעו ולא ראו כל שאר נביאי העולם (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה אמר רבי שמעון) ואפילו השפחות ראו אז מראות אלוקים, מה שלא זכה לראות יחזקאל הנביא (רמב"ן בראשית יח, א). לכן פרהה באותה העת נשמתם של ישראל. אז הקב"ה פתח את אזניהם והם שמעו את הזמירות של כל צבא מרום ועל ידי כן חזרה אליהם נשמתם. לכן בשבח זה פתחו ישראל בתחילת השירה כפי שנאמר "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בַּיָּם: עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֲנֹהוּ אֶלְהֵי אֲבִי וְאֶרְמְמֶנְהוּ" (שמות טו, א – ב), "עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" – כלומר שמשבחים ישראל ואומרים כי כוחי ו"עֲזִי" שהיה לי אז, היה על ידי "זַמְרַת יְהוָה" שהן אותן זמירות ששמעתי ממלאכי השרת ששרו לכבוד "יְהוָה", ועל ידי זה "וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" שנושעתי מן המוות (יליקוטי תורה' להאריי פרשת בשלח ד"ה עזי וזמרת).

עוללים שהיו מונחים על ברכי אמם הגביהו ראשם למראה השכינה בים סוף, ואף תינוקות שהיו יונקים משדי אימם שמטו את הדד והביטו במראה השכינה, ופתחו את פיהם ואמרו "זֶה אֱלֹהֵי וְאֲנֹהוּ" (שמות טו, ב) (גמ' סוטה דף ל ע"ב). ונרמזו אותם העוללים בפסוק "עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" (שמות טו, ב) שהראשי תיבות יוצא 'עולליו', להגיד שגם העוללים אמרו אז שירה (מראית העין' להחיד"א מסכת סוטה דף ל ד"ה ואפשר שזה רמז). וכן התינוקות שהיו בבטן אמם ראו אז את התגלות ה' בדרך נס, מבעד לבשר ולעור של אמותיהם (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה ואפילו אינון) ופתחו את פיהם ואמרו שירה, כפי שנאמר "בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכוֹ אֱלֹהִים ה' מִמְקוֹר יִשְׂרָאֵל" (תהלים סח, כז) (גמ' סוטה בסוף דף ל ע"ב). ושירתם של אותם עוברים נרמזה גם בתוך הפסוקים "סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בַּיָּם: עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה" (שמות טו, א – ב) שהראשי תיבות יוצא 'עוברי', לרמוז כי אפילו עובר במעי אמו אמר שירה (מראית העין' להחיד"א מסכת סוטה דף ל ד"ה ואפשר שזה רמז).

כל ישראל ראו בקריעת ים סוף את כבוד ה' ואת ידו הגדולה, והגיעו לשלימות הנפש והגוף, עד שזכו כולם למעלת הנבואה (יצרור המורי' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) וראו בחכמה העליונה מה שלא ראו שאר נביאי העולם. לכן הם פרצו בשירה בדברים אחדים שווים (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו) איש באחיו יודבקו ולא יתפרדו. ואמרו אות באות תיבה בתיבה עם משה כולם בשווה את התיבות "אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בַּיָּם" (שמות טו, א) וכן הלאה (יצרור המורי' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) כאילו יצא הכל מפה אחד (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו) בלי חילוק (יצרור המורי' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) ובלא שסטו אלו מאלו ובלא שהקדים אדם דיבור אחד לחברו, כולל העוברים שהיו במעי אמם – והכל מכוח 'רוח הקודש' שהיה שורה אז בפיהם של כל אחד ואחד (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו).

על שירתם של ישראל בים סוף אמר פרעה שיר ושבח בלשון מצרית שתרגומו "מִי כְמֹכָה בְּאֵלֶם ה' מִי כְמֹכָה גָאֵדֶר בְּקֶדֶשׁ נוֹרָא תְהֵלַת לְעִישָׁה פְּלֵא" (שמות טו, יא) "נוֹרָא תְהֵלַת" – בלשון רבים, כנגד מה שמלאכי השרת מקלסים את ה' מלמעלה וכנגד קהילות ישראל שמקלסים אותו מלמטה (פרקי דרבי אליעזר' פרק מב ד"ה אמרו ישראל לפני הקב"ה). ומשה רבינו וישראל העתיקו את דבריו בתוך דברי השירה בלשון הקודש (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק מב ד"ה בלשון מצרית). ומחמת רוב תשוקתם של ישראל לראות עוד בזיו ה' יתברך הם לא רצו ללכת מן הים, עד אשר הראה להם ה' את זיו כבודו בַּמִּדְבָּר ואז מרוב תשוקתם נמשכו ללכת אחריו. ועל זה נאמר מיד אחרי קריעת ים סוף "וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצֵאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר" (שמות טו, כב) (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה בההיא שעתא).

המלאכים שרו לה' יתברך על כך שגם הם יצאו מארץ מצרים

כאשר יצאו בני ישראל מארץ מצרים יצאה איתם גם כל פמליה של מעלה, שנאמר "וַהֲוֹצֵאתִי אֶת צְבָאתִי אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטֵי גְדִלִים" (שמות ז, ד), לכן חלה חובה גם על המלאכים לשורר לפני ה' יתברך אחרי היציאה ממצרים. אך ה' אמר שהוא מעדיף להקדים את שירת ישראל לשירת המלאכים (אלשיך הקדושי' פרשת בשלח פרק ג, ח) לפי שישראל כללו אז בשירתם שבח גם על העבר וגם על העתיד מה שאין מלאכי השרת יכולים, לפי שאינם יודעים בעתידות אלא מה שהם שומעים מהכרוז למעלה (יעיני העדה' לבעל ישבט מוסרי' פרשת יתרו ד"ה ילקוט ויאמר יתרו ברוך ה'). וזה מה שנאמר "קִדְמוֹ שָׁרִים אַחַר נְגִינִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תוֹפְפוֹת" (תהלים סח, כז), "קִדְמוֹ שָׁרִים" – אלו עם ישראל ששרו תחילה, ורק אחר כך שרו ה"נְגִינִים" שהם המלאכים (שמות רבה' פרשת בשלח כג, ז). ולשיר יחד עם ישראל לא יכלו המלאכים, לפי שהם צריכים לשתוק בשעה שישראל אומרים שירה ולענות עליהם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (יליקוט דוד' פרשת בשלח ד"ה 'במדרש קדמו שרים' בשם יפה תואר).

כאשר רצו גם הנשים לפצוח בשירה לכבוד השכינה הקדושה, באו המלאכים ועצרו בעדם שלא ישירו בטענה שאינם מוכנים שגם הנשים יקדימו אותם מלשיר כפי שעשו משה וישראל (ושפתי כהן על התורה' פרשת בשלח ד"ה ובמדרש כיון שעלו ישראל). ומיד אמרה להם מרים כי היא נותנת להם רשות שישירו לפני הנשים, כמו שנאמר "וַתַּעַן הַלֵּחַ מִרְיָם לְשִׁירָה לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בַּיָּם" (שמות טו, כא), "לְהֵחֵם" – לשון זכר, לפי שפנתה למלאכים ולא לנשים, ונתנה להם רשות לשיר לפניהן. וזה מה שנאמר בפסוק "קִדְמוֹ שָׁרִים אַחַר נְגִינִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תוֹפְפוֹת" (תהלים סח, כז), כלומר שרק אחרי שסיימו ה"נְגִינִים" שהם המלאכים, אז שרו הנשים שנקראו "עֲלָמוֹת תוֹפְפוֹת" (ירבינו אפרים על התורה' פרשת בשלח על הפסוק וַתַּעַן הַלֵּחַ מִרְיָם לְשִׁירָה לַה' עַל שֵׁם הַתּוֹפִים שֶׁהָיוּ חֲזִיקוֹ שֶׁהָיוּ מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֲרָן אֶת הַתַּנְּף בְּיָדָהּ וַתַּצְאֵן כָּל הַנְּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחְלַת" (שמות טו, כ).)

בשירת הים יש נבואות לעתיד לבוא וסגולות אמירתה גדולה מאוד

'שירת הים' היא השירה המעולה יותר מכל שאר התשבחות שבעולם (זוהר פרשת תרומה דף קלב ע"א ד"ה אלא מגו דכנסת), **ויכלה להיאמר על ידי עם ישראל רק כאשר הם הגיעו לשלימות של ששים ריבוא נפשות, כפי שהיה בזמן קריעת ים סוף** (ישפתי כהן על התורה: פרשת בשלח ד"ה אלא תשובת), **וכן בשעה ששרתה עליהם 'רוח הקודש'** (ישפתי כהן על התורה: פרשת בשלח ד"ה אלא תשובת), **סודות נוראים ושמות קדושים רמוזים בתוך שירת הים). לכן מעלתה גדולה מאוד.** ובאותה שעה שישראל אמרו את השירה לאחר שנעשה להם נס קריעת ים סוף – נמחלו להם עוונותיהם. ועל זה דרשו רבותינו בפסוק **"וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף"** (שמות טו, כב) שהסיעם מעוונותיהם. **לכן מי שחטא הרבה ורוצה לעשות תשובה שלימה יאמר את השירה בכוונת הלב ויעלה על לבו כאילו הוא יצא ממצרים ועבר בים, וזה תועלת גדולה לתיקון מעשיו ומכפר לו את העוונות בלי סיגופים** (זכר דודי מאמר שלישי דף קטז ע"א ד"ה וממה שהעלינו וד"ה יולכו כתב הרב' בשם ספר חרדים) **כמו שכיפר לישראל בקריעת ים סוף** (אברהם אבני על התהלים לרי' אברהם פלאגי סימן מד דף סט ע"ב ד"ה יכי הושעתנו' מספר 'בית עובד' בשם הזוהר).

השירה הראשונה שעם ישראל שר כעם הייתה שירת הים, ויש בה שורש לכל השירים הבאים אחריה כפי שנרמז הדבר בפסוק "אֲזַיְר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' וַיֹּאמְרוּ לְאֹמְרֵי אֲשִׁירָהּ לֵה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבּוֹ רָמָה בְּיָם" (שמות טו, א), **"אֲזַי" – בגימטריא שמונה, כנגד שמונה שירים שעתידיים להיות במשך הדורות לאחר שירת הים, והמילה "אֶת" מרבה את השירים האלו. וישראל ונשמת משה רבינו המתגלגל בכל דור ודור, שבו ושרו את אותם השירים במשך הדורות** (יען הדעת טובי לרי' חיים ויטאל פרשת בשלח ד"ה יא ירצה לרמוז אל מה'. וראה על שמונת השירים ב'מדרש תנחומא' פרשת בשלח אות י). **ולעתיד לבוא תהיה גם שירה עשירית, שעליה נאמר "שירו לה' שיר חדש"** (ישעיה מב, י, וכן תהלים צח, א) (ישמות רבה' כג, ה, 'מדרש תנחומא' פרשת בשלח י). **כאשר היא נקראת "שיר" (ישעיה מב, י) בלשון זכר כי רומז על העתיד לבוא שלא ייוולדו אז עוד צרות (וישכם אברהם' לרי' אברהם פלאגי על התהלים פרק צח ד"ה 'מומור שירו' בשם הרב 'קרבן מנחה' מהמרדכי), לעומת ה"שירה" (שמות טו, א) שהיא לשון נקבה הרומזת לעולם הזה (שתי ידות' לרי' אברהם חזקוני דף קד פרשת בלק ע"א טור א ד"ה או י"ל לכה) כי היא עדיין 'יולדת' אחריה צרה יגון ואנחה (וישכם אברהם' על התהלים פרק צח ד"ה 'מומור שירו' בשם הרב 'קרבן מנחה' מהמרדכי).**

בשירת הים יש את כל כ"ב האותיות הקדושות (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה נגיף אמר). **וכנגד שמונה עשרה פסוקים שבשירה תקנו רבותינו שמונה עשרה ברכות בתפילת העמידה** (יבתי מדרשות' באוסף המדרשים 'מדרש שלושה וארבעה' אות טג) **והם כנגד שמונה עשרה חוליות שבעמוד השדרה אשר עתידיים לקום בתחיית מתים** (רבינו בחיי' פרשת בשלח פרק כו, יח). **ואז יזכה האדם לומר את השירה העתידית בזמן תחיית המתים, כפי שנרמז בשירת הים בלשון עתיד "אֲזַיְר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל"** (שמות טו, א) (ילקוט דודי' פרשת בשלח ד"ה יח"י פסוקים בשירת הים' בשם רבינו בחיי). **וקבלה בידינו שהגאולה העתידה תהיה כדמיון גאולת מצרים, לכן כמו שהיתה קריעת ים סוף בגאולת מצרים כן יהיה בגאולה העתידה שיבקע נהר פרת' ויהיה לישראל דרך לעבור בתוכו כמו שהיה בים סוף. וזה כוונת לשונות העתיד בפסוק "הֲפֹךְ יָם לְבִשְׂמַחַת בְּנֵיהֶם יַעֲבֹר בְּרִגְלָם שֶׁם נִשְׂמַחַח בּו'" (תהלים סו, ה) שכמו ש"הֲפֹךְ" ביציאת מצרים את ה"ים לְבִשְׂמַחַח", כך יהיה גם לעתיד לבוא ש"יַעֲבֹר" ישראל את הנהר ברגלם בשמחה (זכר דודי' לרי' דוד זכות ממדינת מאמר שלישי דף קטז ע"ב ד"ה ומעתה נלכה וד"ה ונקדים וד"ה ומעתה).**

שירת הים נאמרה על קריעת ים סוף וגם על העתיד לבוא. לכן ישנן לשונות עתידיים בשירת הים, כמו שנאמר **"מִיָּמִינָהּ ה' תִּרְעַץ אוֹזְבִי"** (שמות טו, ה) – על זמנו של מלך המשיח, **"וּבְרַב גְּאוֹנָה תִּהְיֶה קִמְיָה"** (שמות טו, ז) – על ימי גוג ומגוג, **"תִּשְׁלַח חֲרֹנֶף יֶאֱכַלְמוּ פִּקְשִׁי"** (שמות טו, ז) – על הרשעים בזמן תחיית המתים שיקיצו כדי לסבול חרפה ובזיון (זוהר פרשת בשלח דף נו ע"ב ד"ה תא חזי). **וכן נרמז שם על מלכות אדם שהיא עתידה להיפסק כאשר יאמרו "ה' | מִלֶּךְ לְעַלְמָם וְעַד"** (שמות טו, יח) ומשום כך יש סימן פסק בין שם ה' לתיבה "מִלֶּךְ" (בעל הטורים' שמות טו, יח). **ויש בשירת הים רמז על כל מה שעתידי להיות בעולם** (יען הדעת טובי' פרשת בשלח ד"ה או ירצה לרמוז), **ובכלל זה נאמר בשירה "תִּפְּל עֲלֵיהֶם אִימָתָה וּפְחַד בְּגִדְל זְרוּעֶךָ דָּמּוּ פְּאָבָן"** (שמות טו, טז) **על השכינה שעתידי להכניע את 'הקליפות' במשך הדורות** (מעשה רוקח' על התורה דף כ ע"א טור א ד"ה תפול עליהם), **וגם בזמן הגאולה שאז יבטלו ויבוערו מהעולם ה"ס"מ וכל נשותיו עם כל חיילותיהן וכוחותיהן** (מעשה רוקח' על התורה דף כ ע"ב טור ב ד"ה בפסוק ותעז).

וכן בפסוק **"מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלָּת ה' מְקֻדָּשׁ אֲדַנִּי פִּנְנָה יְדִיךָ"** (שמות טו, יז) שהוא על בית המקדש של מעלה המכוון כנגד בית מקדש של מטה, ואשר לעתיד לבוא יירד למטה אל הארץ (מעשה רוקח' לרי' אלעזר רוקח דף כ ע"א טור ב ד"ה מכוון לשבתך). **שייכותה של השירה לדורי דורות חקוקה בתיבה "לְאֹמְרֵי" שבפסוק "אֲזַיְר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' וַיֹּאמְרוּ לְאֹמְרֵי אֲשִׁירָהּ לֵה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבּוֹ רָמָה בְּיָם"** (שמות טו, א) **כי התיבה "לְאֹמְרֵי" משמעותה לומר את השירה בזמנים שונים, "לְאֹמְרֵי" באותו הזמן בעת יציאת מצרים, "לְאֹמְרֵי" בארץ הקודש בזמן שישראל שורים שם, "לְאֹמְרֵי" בגלות, "לְאֹמְרֵי" בגאולתם של ישראל, "לְאֹמְרֵי" בעולם הבא** (זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה ויאמרו לאמר), **כי השירה הזאת לא תבטל לעולם** (יען הדעת טובי' לרבינו חיים ויטאל צ"ל פרשת בשלח ד"ה או ירצה לרמוז) **ולא תשתכח מעם ישראל לעולמים** (עפ"י זוהר פרשת בשלח נד ע"ב ויאמרו לאמר) (להרחבה על בית המקדש של מעלה המכוון כנגד בית מקדש של מטה ראה מאמרינו לפרשת פקודי – 'השראת השכינה על הארץ').

מטעם זה קבעו לומר שירת הים מידי יום בתפילת שחרית, **והפליגו במעלת אמירתה ואמרו כי כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה, יזכה לאומרה גם בעולם הבא, לפי שיש בה מהעולם הזה ויש בה מהעולם הבא** (עפ"י זוהר פרשת בשלח נד ע"ב ד"ה שירתא דמטורניתא). **וכן הוא יזכה לראות את מלך המשיח** (מעולפת ספיר' יום שלישי אות מד בשם הזוהר, 'תולעת יעקב' סוד השירה דף טו ע"א ד"ה ואחר הזמירות אומר, 'יסוד יוסף' פרק פו ד"ה יוכמו כן מצנינו בשם הזוהר), **ולשבח בה בימיו בשמחתה של כנסת ישראל עם הקב"ה** (זוהר פרשת בשלח נד ע"ב ד"ה ויאמרו לאמר). **ומכוח אמירת שירת הים בכל יום נעשה כתר, שעתידי ה' לשים אותו בראשו של המשיח** (מעולפת ספיר' יום שלישי אות מד בשם הזוהר). **לכן צריך כל אדם לומר את שירת הים בכוונה גדולה** (יאור צדיקים' למהר"מ אפירש סימן טז אות ח) **בקול (ידך חכמה' נתיב הדי' התשובה דף סז ע"א טור א אות יב ד"ה ובספר החרדים) בנועם וניגון, תיבה בתיבה. ויחשוב כאילו הוא עובר עתה בים והקב"ה מצילו – שאז בוודאי יאמר אותה גם בשמחה רבה** (מומור לאספי' חלק מוסר לשירת הים ד"ה כתב בס' הכוונות צריך לומר).

העלון גם לעילוי נשמת: ירויב בן יחזקאל	העלון גם לעילוי נשמת: אליהו בן ג'יט ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: חנה במון הייז	העלון גם לעילוי נשמת: אהרן בן עזריה ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: ציונה שושנה בת חנה במון הייז	העלון גם לעילוי נשמת: שרה סילבי בת עזריה ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: מאיר בן משה ז"ל, יונה בן שמואל ז"ל, ברטה בתיבה בת מאיר ז"ל, חיים בן לויב ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: מנחם ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: יצחק בן רבקה ז"ל, הרב יצחק שלמה בן שרה ז"ל
ניתן להקדיש את העלון לרפואה או לעילוי נשמת בט"ל 052-7675933. וכן ניתן לשלוח תעודות האחרות ולקבל את העלון בפיניקס tora.haim@gmail.com	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.	ת.נ.צ.ב.ה.